

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ
ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ИҚТИСОДИЁТ УНИВЕРСИТЕТИ**

Қўлёзма ҳуқуқида
УДК:330.115:631.(575.1)

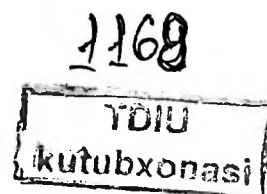
АҲМЕДОВА МАВЛУДА ШАВКАТОВНА

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ФЕРМЕР ХЎЖАЛИКЛАРИ
ФАОЛИЯТИ РИВОЖЛАНИШИНИ ЭКОНОМЕТРИК ТАДҚИҚ ЭТИШ
08.00.06 – Эконометрика ва статистика**

**иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD)
илмий даражасини олиш учун ёзилган
ДИССЕРТАЦИЯ**

**Илмий раҳбар: А.Ҳ.Аюбжонов
иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент**

Тошкент – 2022 йил

	КИРИШ	3
1- боб	ЎЗБЕКИСТОНДА ФЕРМЕР ХЎЖАЛИКЛАРИ ФАОЛИЯТИ РИВОЖЛАНИШИНING ИЛМИЙ - УСЛУБИЙ АСОСЛАРИ	10
1.1.	Республикада фермер хўжаликлари фаолиятини бошқариш ва ривожлантириш механизмлари	10
1.2.	Кўп тармоқли фермер хўжаликлари фаолиятини қўллаб-қувватлаш ва самарадорлигини ошириш омиллари	26
1.3.	Фермер хўжаликларига хизмат кўрсатувчи ишлаб чиқариш ва бозор инфратузилмаларни такомиллаштириш йўналишлари	46
	1-боб бўйича хулосалар	61
2-боб	ЎЗБЕКИСТОНДА ФЕРМЕР ХЎЖАЛИКЛАРИ ФАОЛИЯТИНИ ЭКОНОМЕТРИК ТАДҚИҚ ЭТИШ	64
2.1.	Фермер хўжаликларини барқарор ривожлантириш ва моделлаштириш йўналишлари	64
2.2.	Фермер хўжаликлари ишлаб чиқариш самарадорлигининг асосий статистик кўрсаткичлари ва улар гуруҳларининг таҳлили	79
2.3	Кўп тармоқли фермер хўжаликлари фаолиятининг статистик таҳлили	94
	2-боб бўйича хулосалар	105
3-боб	ЎЗБЕКИСТОНДА ФЕРМЕР ХЎЖАЛИКЛАРИ ФАОЛИЯТИ РИВОЖЛАНИШИНИ ЭКОНОМЕТРИК МОДЕЛЛАШТИРИШ	107
3.1	Республика фермер хўжаликлари фаолиятини кўп омилли авторегрессив эконометрик моделлаштириш	107
3.2	Кўп тармоқли фермер хўжаликлари фаолияти самарадорлигига таъсир қилувчи омилларни эконометрик таҳлили	125
3.3	Кўп тармоқли фермер хўжаликлари фаолиятини ривожлантириш истикболлари	133
	3- боб бўйича хулосалар	145
	Хулоса ва таклифлар	146
	Фойдаланилган адабиётлар рўйхати	149
	Иловалар	

КИРИШ

Мавзунинг долзарблиги ва зарурлиги. Жаҳонда рўй бераётган ижтимоий-иқтисодий жараёнлар беқарорлиги, глобал миқёсда озиқ-овқат тақчиллигининг кучайиши аҳолини меъёр даражасида хавфсиз озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашда фермер хўжаликлари фаолиятини янада ривожлантириш ҳамда самарадорлигини ошириш заруратини кучайтирмоқда. Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Бош Ассамблеяси 2019-2028 йилларни БМТ Оилавий фермер хўжаликлари ўн йиллиги деб эълон қилди ва барча давлатларга оилавий фермер хўжаликларини ривожлантириш соҳасида илғор тажриба ва амалиёт билан ўзаро алмашган ҳолда давлат сиёсатини ишлаб чиқиш, такомиллаштириш ва амалга ошириш бўйича тавсиялар берди¹. Шу нуқтаи назардан, фермер хўжаликлари фаолияти самарадорлигини ошириш бугунги кундаги долзарб масалалардан бири бўлиб қолмоқда.

Ҳозирда жаҳонда ер-сув ресурслари чекланганлиги шароитида фермер хўжаликлари ишлаб чиқариш фаолиятини барқарор ўсишини таъминлаш, иқтисодий ресурслар салоҳиятидан тўла ва самарали фойдаланишга қаратилган тадқиқотлар амалга оширилмоқда. Бу борада саноат тармоқларига узлуксиз хом-ашё етказиб бериш, қишлоқ хўжалигида бандликни оптималлаштириш орқали ишчи кучларини бошқа тармоқларга жалб этиш, тармоқ ишлаб чиқариш ҳажмини ошириш орқали аҳоли турмуш даражаси ва фаровонлигини янада юксалтириш, глобал ўзгаришлар шароитида фермер хўжаликлари иқтисодий фаолиятини ривожланишда эконометрик моделларнинг янги авлодини яратиш каби йўналишдаги тадқиқотлар устувор даражада бажарилмоқда.

Ўзбекистонда макроиқтисодий барқарорликни таъминлаш, жумладан аграр соҳани модернизациялаш, янги техника ва технологияларни кенг татбиқ этиш билан бир қаторда қишлоқ хўжалигида ишлаб чиқариш таркибини

¹ Страны региона разрабатывают планы развития семейных фермерских хозяйств. - <https://www.fao.org/europe/news/detail-news/ru/c/1439358/>